

Nádasdy Ádám

LONDONI LEVELEK

2020–2024

HÁT KILÉPTÜNK

Hát kiléptünk, mi, britek. Nem kellett volna, de most már mindegy. Annyi ideig húzódott ez a szerencsétlen kilépési hercehurca, hogy már azok is megkönnyebbüléssel fogadták a hírt, akik elleneztek. Például mi. Egyébként mi csak félig vagyunk britek, én teljesen magyar vagyok, a férjem viszont teljesen brit, legalábbis azóta, hogy megszerezte a magyar mellé a brit állampolgárságot, miután több mint hat évig itt dolgozott mint orvos. De a lelkemben én talán britebb vagyok nála, paszport ide-oda, szeretem az angolokat, angoltanár vagyok. Ráadásul én még a szovjet rendszerben nőttem föl, bizony mindmáig átjár a boldogság, hogy csak úgy hipp-hopp jöhetek ide Londonba, nincs már vasfüggöny, nem kell vízum, bedugom a kártyámat a bankautomatába, és jön a pénz (hogy milyen átváltással, azt most hagyjuk). Csak ez a Brexit, csak ezt tudnám feledni! De úgy látszik, az itteniek tudják feledni, a vártnál sokkal kisebb felhajtás volt, amikor bekövetkezett, Johnson miniszterelnök direkt intette a híveit a túlzott ünnepléstől. (Miért is?

Lehet, hogy ő is szégyelli, hogy ezt a kétes értékű árucikket így rá tudta sózni a vevőire?..)

A kilépés körüli napokra egyébként egy sokkal ijesztőbb – és talán sokkal fontosabb – hír nyomta rá a bélyegét: a koronavírus-járvány. Ezzel voltak tele a médiák, erről beszéltek az emberek a boltban. Ma hallom itt a rádióban, hogy már a dél-angliai Brightonban is találtak koronavírusos eseteket. Ebben persze annak is van szerepe, hogy itt sok kínai él, Kínában sok brit, Hongkong miatt ma is élénke a kapcsolatok, nekik Kína sokkal közelebb van, mint nekünk. Egyáltalán a világ is közelebb van. Ennek az országnak a tenger a határa, nem Franciaország, nem Belgium, nem Európa. És mivel tengerből csak egy van, Nagy-Britannia határosnak érzi magát Ausztráliával ugyanúgy, mint Tajvannal, a Falkland-szigetekkel ugyanúgy, mint Máltával. Vagyis innen nézve Európa csak egy hely a világban, nem a nemzeti sors támasza és talpköve, mint nekünk.

Amikor az 1940-es évek elején az egész kontinentális Európa – Svájcot és Svédországot kivéve – a nácik uralma alatt volt, mindenütt voltak (már csak ilyen az emberi természet) kiszolgálóik, kollaboránsaik, de itt Nagy-Britanniában nem. Itt csak bombáztak a németek, gonoszul és indokolatlanul, így akarták térdre kényszeríteni az angolokat, ugyanis partraszállással nem mertek próbálkozni – de emiatt itt senki sem kényszerült arra (vagy nem élt azzal a lehetőséggel), hogy a kiszolgálójuk legyen. Így aztán a háború után nem kellett

egymásra mutogatni, hogy „te is velük voltál”, nem kellett igazoló bizottságokat felállítani, nem kellett lelkiismeret-vizsgálatot tartani. El tudsz képzelni, kedves olvasó, egy országot, ahol mindenkinek tiszta a lelkiismerete? Hihetetlen. (Tudom, volt egy maréknyi angol, aki támogatta vagy helyeselte a nácizmust, de ők csak a véleménynyilvánításig jutottak el, tevőlegesen nem csináltak semmit. Így is gusztustalan persze, de csak kuriózum.) A mostani kilépéspárti propaganda nekem nagyon ellenszenves volt, nyilván mert zsigerből elutasítok minden elzárkózó, idegengyűlölő, öntömjénező megnyilvánulást. A legcsúnyább – és kocsmaszinten persze a leghatásosabb – szlogenjük az volt: nem azért nyertük meg vérrel és verejtékkal a második világháborút, hogy most a német Angela Merkel dirigáljon nekünk.

Azt mondtam az előbb, hogy annak idején egész Európában német uralom volt. Íme, magam is besétáltam egy jellegzetes angol csapdába: ugyanis Írország se volt Hitler uralma alatt, de azt valahogy nem látják külön dolognak, inkább Anglia „hátsó kertjének” (back garden) gondolják sokan most is, nem önálló és független országnak. Mea culpa. Hiszen ott is angolul beszélnek (eltekintve egy kicsi kisebbségtől, aki az eredeti ír nyelvet használja). És hát Írország is sziget, eggyel odébb is van, mint Nagy-Britannia. A mosógépünkön van egy cédula, hogy üzemzavar esetén hívja az X számot; alatta kisebb betűkkel: ROI és egy másik szám. Republic of Ireland. Semelyik másik ország

nincs feltüntetve. Olyan ez a viszony, mint mifelénk volt évszázadokon át Magyarország és Erdély között, ugyanaz az ország is, meg nem is. Emiatt – ezt bevallották értelmes, kilépésellenes barátaim is – a népszavazáskor senki se gondolt Írországra, senkiben sem tudatosult a dolog kapcsán, hogy már régen önálló állam, és azt csinál, amit jónak lát, hogy nem Anglia utánfutója. Nem gondoltak arra, hogy ha kilépnek, Írország marad – márpedig azoknak eszük ágában sem volt kilépni. Már csak daczból sem, de jól felfogott érdekből sem. Őnáluk már euró van, és kis gazdaságuk nemigen tudna meglegni Európa nélkül.

Akkor jött a következő hideg zuhany: jé, az Egyesült Királyságnak nemcsak a tenger a határa, hanem az északír–ír szárazföldi határ is. Azzal mi lesz, ha az írek nem lépnek ki? A béke záloga már jó pár éve ennek a határnak a „légies” volta, teljes nyitottsága. Semmi gond nem volt ezzel két EU-tagország között, hiszen a kontinensen minden határ ilyen. No de most az angolok kénytelenek az igazi határt áttenni az Ír-tengerbe, hiszen különben a kilépés nevetségessé válna, Írországon keresztül bárki jöhetne-mehetne, és főleg bármilyen árut lehetne vámmentesen ide-oda szállítani. Csak kicsit többbe kerülne, mint Rotterdamból. Ha viszont beáll ez a tengeri határ, akkor Észak-Írország óhatatlanul elkezd az Ír Köztársaság felé gravitálni. Ezt az északírek sokáig ellenezték, inkább London alatt akartak maradni, mivel Írország szegény és elmaradott ország volt, a világ végén – de fordult

a kocka, Írország élhető hely, euró van, EU-s útle-
vél, eltörölték az abortusztilalmat, törvényesítették
a melegházasságot, napfényre hozták a katolikus
egyház szégyenletes ügyeit. Az életszínvonal még
nem éri el Angliáét, de csökken a különbség. Lehet,
hogy egyesülni fognak, mint az NDK és az NSZK,
csak fordítva: a kicsi, de gazdag elszakított terü-
let visszatér a nagy, de szegényebb anyaországba?

A konkrét kilépésre 2020. január 31-én este 11-
kor, azaz európai idő szerint éjfélkor került sor. Ez
az apróság, ez az egyórás különbség is jelez vala-
mit: hiszen a kontinens törzsrésze Madridtól Varsó-
ig és Párizstól Belgrádig azonos időzónában van;
Nagy-Britannia nem. (Pardon, Írország sem.) Per-
sze ezt indokolja a Föld forgása, de ehhez jön még a
baloldali közlekedés, amit már nem indokol a Föld
forgása. És a piros emeletes buszok. És a font ster-
ling, vagyis hogy itt sosem volt euró, és a beveze-
tése föl sem merült. Lehet, hogy a britek sose léptek
be úgy igazán Európába, és most ezt az immel-
ámmal folytatott együttélést végre fölszámolták?
Biztosan sokan így látják, de én persze szorongok,
sok ezer magyar és még több ezer lengyel és román
(és romániai magyar) társammal együtt, akik nem
tudjuk egészen biztosan, hogy mi lesz velünk.

Nekem személy szerint nagy csalódás ez az os-
toba kilépés, de próbálom megérteni. Régen volt
háború, és most már kellett valamit csinálni. Nem
fegyverrel, hála istennek, az a megoldás Röszké-
től errefelé már nem divat (talán lassan már a Bal-
kánon sem), de valami konfliktus kell. Meg kell

mutatni „nekik” (kiknek is?), hogy ki a legény a gáton. Csak kérdés, hogy az Egyesült Királyság elég erős-e, elég nagy-e ehhez, nem lesz-e amerikai csatlós. Ha engem kérdeznek, még mindig jobb, ha az embernek Angela Merkel dirigál, mint ha Donald Trump – de meg kell értenünk, ha ezt itt a többség (csekély többség, de többség) nem így látja.

A kilépés napján az angol újságok címlapja széles szóródást mutatott. Volt, ahol nemzeti színű zászlót lengető lelkes kilépés-hívek pezsgőztek. A legértelmesebb napilap, a *Guardian* címlapján viszont a néptelen doveri tengerpart látszott, magas fehér sziklafal, keskeny homoksáv egy homokvárval, amit a gyerekek hagytak ott. A homokvárba brit zászló volt tűzve. Fölötte a főcím: „Small Island” (Kicsi sziget). Tudni kell, hogy ez egy 2009-es nagy sikerű tévéfilm címe volt, Andrea Levy regénye alapján, mely a második világháború alatt és után játszódott. A filmben a „Small Island” kifejezés Jamaicára vonatkozott, ahonnan a szereplők Angliába vágyódtak, ahogy a Csehov-hősök vágyódnak Moszkvába, az ígéret földjére. „Fogtok ti még Európába vágyódni erről a kis szigetről” – burkoltan ezt üzenté a címlappal a brit olvasóknak a *Guardian*.

Tegnap jöttem vissza Ferihegyről Lutonba, és a pesti gépről kiszálló utasokat fegyveres őrök a fal mellé állították egyes sorba. A hátizsákot le kellett vennünk és kézben vinni. Kutyákat hoztak, azok végigszagolták a zsákokat és az utasokat. Te

jó isten, gondoltam, kezdődik? Most jöttem vissza először a kilépés óta, megijedtem, hogy most már ez lesz, de nem volt logikus, mit szagolgatnak a táskámon: a magyarságomat? Aztán inkább a járványra gyanakodtam, de az se stimmelt, a kutyák mégse tudják megszimatolni a koronavírust (és miért a táskákban?). Végül arra jutottam, hogy nyilván kábítószert keresnek, valakitől kaphattak egy fülest, hogy az egyik utasnál van ilyesmi, azért szaglászta a kutyák. Egyébként semmi érdekes nem történt a határon – igaz, most még átmeneti idő van.

Éjszaka néha meglep egy rémálom. Dovertól a kikötőben toloncolnak kifelé. „My husband is British!” (A férjem brit!) – kiabálom kétségbeesetten, de nem hallja senki.

(2020. február 12.)

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2025-ben
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Turi Timea
Kézirat-előkészítő Molnár Eszter Edina
Korrektor Balogh Emerencia
Műszaki vezető Takács Klári
A kötetet tervezte Pintér József
Kiadványszám 9400
Kner Antikva betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4532-9